

Asia: 129/79/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta kansallisista mediakasvatuslinjauksista

1) Kommentit yleisesti linjausluonnoksesta, tavoitteista ja toimenpide-ehdotuksista

Yleiset kommentit linjausluonnoksesta

Fingo kiittää mahdollisuudesta kommentoida mediakasvatuslinjausten luonnosta. Linjausten päivittäminen on ajankohtaista ja tärkeää. Mediakulttuurin nopeat muutokset edellyttävät mediakasvatuksen jatkuvaa arvioimista ja uudistamista.

Pidämme tärkeänä medialukutaidon näkemistä jokaiselle kuuluvana kansalaistaitona. Kriittinen medianlukutaito sekä kyky hyödyntää medioita monipuolisesti ja vastuullisesti tukevat aktiivista kansalaisuutta ja demokratiaa. Vaikuttava mediakasvatus tukee eri medioiden, laitteiden, työvälineiden ja sovellusten käyttämisen lisäksi kriittistä ajattelua, sisältöanalyysiä sekä yhteiskunnallisen vaikuttamisen valmiuksia.

Esitämme, että mediakasvatuksen arvoperusta tuodaan linjauksissa painokkaammin esille. Arvoperustan nostaminen esille heti linjausasiakirjan alussa tukisi selkeämmin tavoitteiden ja toimenpide-ehdotusten tulkintaa ja toteutumista arvojen näkökulmasta.

Ihmisoikeuksien kunnioittamisen sijaan mediakasvatuksen tulisi olla ihmisoikeuksia ja yhdenvertaisuutta edistävää. Mediakasvatuksen tulee myös tarjota kansalaisille eväitä kestävän kehityksen edistämiseen YK:n kestävän kehityksen tavoite 4.7 mukaisesti.

Tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset on kirjattu hyvin yleisellä tasolla. Linjausten käytettävyyttä vahvistaisi toimenpide-ehdotusten sitominen konkreettisiin toimenpiteisiin sekä vastuutahojen nimeäminen.

Visioon liittyvät kommentit

Ehdotamme vision linkittämistä kestävästä kehityksestä edistämiseen esimerkiksi seuraavalla tavalla: ”Merkityksellistä, hyvää ja kestävästä kehityksestä mukaista elämää edistävät laaja-alaiset medialukutaidot nähdään kaikille kuuluvina kansalaistaitoina.”

Tavoite 1. Kattava mediakasvatus **Kommentit tavoitteeseen ja toimenpide-ehdotuksiin**

Pidämme tärkeänä mediakasvatuksen hahmottamista elinikäisenä oppimisena. Mediakasvatusta tulee suunnata tulevaisuudessa vahvemmin myös aikuisväestölle.

Mediakasvatustoimijoiden verkostoitumisen kehittäminen ja yhteistyön vahvistaminen muiden toimialojen verkostojen kanssa on tervetullut toimenpide-ehdotus. Kuten taustoittavassa osiossa todetaan, mediakasvatusta tekevät käytännössä lukuisat toimijat eri yhteiskunnan sektoreilla. Koko rihmaston laaja-alaisempi hahmottaminen ja myös uusien toimijoiden saaminen mukaan verkostoihin mahdollistaa uusia kumppanuuksia ja mediakasvatuksen saattamista uusiin oppimisympäristöihin.

Tavoite 2. Laadukas mediakasvatus **Kommentit tavoitteeseen ja toimenpide-ehdotuksiin**

Mediakasvatuksen laatuun panostaminen edellyttää jatkuvaa kehittämistä ja arviointia. Pidämme tärkeänä, että mediakasvatusta kehitetään tutkimusperustaisesti.

Pidämme tärkeänä toimenpidettä, jossa todetaan mediakasvatuksen arvopohjan näkyvän toiminnassa. Toivomme, että arvopohjaa avataan toimenpiteessä painokkaammin ja ihmisoikeuksien rinnalle nostetaan myös muut taustoittavassa osiossa esille nostetut mediakasvatuksen arvolähtökohdat. Laadukas mediakasvatus pyrkii edistämään ihmisoikeuksia, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, sekä luomaan edellytyksiä kestäväälle kehitykselle vahvistamalla kriittistä medialukutaitoa ja aktiivista kansalaisuutta.

Pidämme tärkeänä myös toimenpide-ehdotusta, jonka mukaan mediakasvatuksen tulee olla ajankohtaista ja relevanttia. Mediakasvatuksen kautta kansalaiset saavat eväitä julkisen keskustelun kriittiseen tarkasteluun ja siihen osallistumiseen. Maailman, yhteiskunnan ja kulttuurin muutokset on huomioitava laadukkaassa mediakasvatuksessa. Globaalit haasteet, kuten ilmastonmuutos, kasvava eriarvoisuus ja muuttoliike lisäävät kriittisen medialukutaidon tarvetta entisestään.

Tavoite 3 . Systemaattinen mediakasvatus **Kommentit tavoitteeseen ja toimenpide-ehdotuksiin**

Kannatamme toimenpiteitä mediakasvatuksen kehittämiseksi systemaattisemmaksi ja pitkäjänteisemmäksi. Toimenpide-ehdotukset voisivat olla konkreettisempia, tällaisenaan niiden etenemistä on vaikea arvioida. Toimenpide-ehdotuksissa tulisi olla nimettynä keskeiset vastuutahot.

Kannatamme ajatusta mediakasvatuksen polun selkeämmästä kirjaamisesta eri ikäryhmien tavoittamisen osalta: millaisen mediakasvatuksen piirissä ihminen on eri ikäkausina ja keitä ovat eri vaiheiden vastuutahot.

2) Taustaan liittyvät kommentit

Mediakasvatuksen vahvuuksiin liittyvät kommentit

-

Mediakasvatuksen arvoihin ja periaatteisiin liittyvät kommentit

Mediakasvatuksen arvoja ja periaatteita kuvaava luku on erittäin tärkeä. Esitämme sen nostamista johdannon yhteyteen, jolloin se suuntaisi tavoitteiden ja toimenpide-ehdotusten luentaa ja vahvistaisi niiden linkittymistä arvoihin, joita linjauksilla halutaan edistää.

Vaikka useat luvussa listatut arvot ja periaatteet pohjautuvat verkkokyselyn tuloksiin, olisi linjauksessa tarpeen ottaa painokas kanta mediakasvatuksen arvoperustaan, johon mediakasvatusta Suomessa halutaan ohjata. Nyt toisessa kappaleessa todetaan, että mediakasvatustyö pohjautuu esimerkiksi seuraaviin arvoihin ja periaatteisiin. Arvot ja periaatteet kuten sivistys, ihmisyyys, eettisyys, moninaisuus, yhdenvertaisuus, kestävä kehitys ja tulevaisuus ovat suomalaisen yhteiskunnan kulmakiviä, joita myös mediakasvatuksen voi odottaa rohkeasti edistävän.

Mediakasvatuksessa huomioon otettaviin kehitystrendeihin liittyvät kommentit

Yhteiskunnan ja kulttuurin muutoksia globalisaatiosta ilmastonmuutokseen on ansiokkaasti tunnistettu mediakasvatuksen ja sen muutostarpeiden taustalla vaikuttavina tekijöinä. Näiden tekijöiden huomioiminen entistä vahvemmin mediakasvatuksessa on tärkeää. Listalle olisi syytä nostaa myös kasvava kulttuurinen moninaisuus, joka haastaa mediakasvatusta olemaan entistä kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisempaa. Myös eri ikäryhmien mediakokemukset on otettava huomioon mediakasvatuksessa. Kriittisellä mediakasvatuksella puretaan yhteiskunnallisia valtarakenteita ja edistetään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Mediakasvatuksella on merkittävä rooli yhteiskunnan polarisoitumisen purkamisessa. Tätä teemaa ei ole linjauksissa juurikaan huomioitu. Laadukas mediakasvatus edistää yhteiskunnallista dialogia ja tarjoaa työkaluja toisten ihmisten kunnioittavaan kohtaamiseen.

Mediakasvatuksella voidaan tehokkaasti torjua myös disinformaatiota. Vale uutisten ja disinformaation tunnistaminen on kansalaistaito, jota mediakasvatuksella voidaan merkittävästi vahvistaa.

Mediakasvatuksessa on tärkeä tiedostaa ja purkaa yhteiskunnassa vallitsevia normeja sekä epäoikeudenmukaisuutta ja eriarvoisuutta ylläpitäviä valtarakenteita.

Mediakasvatuksen haasteisiin liittyvät kommentit

-

Mediakasvatuksen maisemaan tai toimijoihin liittyvät kommentit

Luonnoksessa todetaan, että medialukutaidon tilaa Suomessa ei ole juurikaan selvitetty. Tämä olisi tärkeää, jotta resursseja ja toimenpiteitä osattaisiin kohdentaa oikein. Tarkempi tieto mediaan liittyvistä oppimisprosesseista, osaamisesta ja niiden kehittämisestä on tärkeää myös laadullisen kehittämistyön näkökulmasta.

Pidämme hyvänä, että luonnoksessa huomioidaan mediakasvatuksen moninaiset toimijat. Tämä on mediakasvatuksen rikkaus, jota voitaisiin hyödyntää entistä paremmin toimijoiden verkostoitumista tukemalla.

Fingon koordinoimassa kansalaisjärjestöjen globaalikasvatusverkostossa monet toimijat tekevät mediakasvatusta. Työssä korostuvat ihmisoikeuksia ja yhdenvertaisuutta edistävä arvoperusta sekä kriittinen medialukutaito, jolla puretaan mediassa toistuvia valtarakenteita ja kestävän kehityksen esteitä. Keskeistä on myös edistää aktiivista kansalaisuutta ja medioiden vastuullista hyödyntämistä yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.

Seurantaan liittyvät kommentit

Toivomme, että seuranta toteutetaan systemaattisesti laaja-alaista sidosryhmäjoukkoa hyödyntäen.

3) Muut kommentit ja huomiot

Mahdolliset muut huomiot ja kommentit

-

Rekola Sanna
Fingo ry